

Metrics ID	Metrics Deviation
3.2.1	Average number of research papers / articles per teacher published in Journal notified and UGC website during the last five years.

Academic Year	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22	2022/23
No. of Research Paper/	10	05	04	12	09
Articles					

As above mentioned data in the table, institution is declared that research papers / articles per teacher published in Journal notified and UGC website during the last five years are as above.

Attachment –

E – copies

Constitutor

To active of Education

Standurber (MH)

PRINCIPAL
Jijamata Education Society's
College of Ertivention (B.Ed.)
Handuitor (E.E.) - Handuitor)

मराठी विज्ञानस्माहित्य स्वरुप, व्याप्ती व बदलते परिप्रेक्ष्य

- संपादक -डॉ. संजय शिंदे

मराठी विज्ञानसाहित्य

स्वरुप, व्याप्ती व बदलते परिप्रेक्ष्य

PRINCIPAL

डॉ. संनय शिंदे विज्ञानत विधनसम्बद्धाः महाविधालय, नंदाबार

मत्त्री विश्वतनमाहित्य : स्वत्य, व्याप्ती च यद्त्रते परिप्रेक्ष

o gafarr

3, प्रशाम नगर, वर्ष संद अमीरमार संदित गेड, मुत्रम महाद्या महाविध्यात्त्रमान्नमान **中国を信用を記載** SEPTITE 425001. STATEMENT HERE PRINT SECTION

perchangublication juli@gmail.com www.prashastpublications.com 0257-7235520,2232800 | इरस्त्रनी | क्षेत्र | ड्रीन

 अन्तुनी । आयश्च्यांग्रिय । किमार 978-99-89493-95-5 - 1000 -おおかの

STREET SPECIAL I saparagount

- - Books are contookle owlers at www.prashanspublications.com kopykiné, com • amazon, com • play, google, com Carry Preshant Publications app for e-flooks

Huntler assessed only secured at ordinal classe/Huntled catho, Huntled scattless sales there, heave uses more and olds geleased the absence cates, who as greenedes to justicities whereast ways, whereast severes are severes years these severe states assessment The Street of Street, and a second of the second

Ujamata Education Society

ment with the registration of the first tendence of agreement and desired for the 1950 for any Dr.Abballot Ottle Mess

The second Lates Dr. Glidge History Popular Perident Seed Shobbastel Dilly Mark The same

मुत्रोप्ताम संदेश

Date: OC Plant

Steams flow the refle Doons flowers systems agent a politics on Rostor polyn under with financialor part, depth is small uffger in flyung finite oc it not the percent state profiles arrest 1958 messesses and ander their firms order ander refer pleads that reserves and anoth secure repeated became next graps decimally states self, associated fielth policited and self-depart weeken authorith eight elever forcess militare orde actes the set, se seems settems empths and store area stands after men enventor anal.

meganise exceed antists to infant facetable spike facutation bar inter wine son using price utilities of the spirit straight parts for all being better the straight sections of the straight sections becomes the straight sections of the anye dashte sendhe a aside tequinerashen faqetulun flamasar flama mounter an the rotes when she has not assess aroun species at annual death sevenge were one with 10% resemb drifts present 16. Plans Schross off a sefer at, stitute technica sit above sufprech sen was most set.

tife silkest averthe Requision palete from ways processed from e entitioner biddel terreibe sich is gebie witness einemige vertienen specials fresentier sighter tilbert wit give 318.

app to other digers ude a spitemente of wordt states and a in inche enteren gestammen speck el. dan filt mysoword al. con milite efferent faith som espany fogewoord bathe areas and in order phipus denne ed assumeld em chepities rents was unknum geloue 20.

And dent lighter th Capatrent Story dead 別の技術で

Address - 116, Greether Colony, Hamberton 425, 412 packs; st Toellan ; (%) 332889 (C) 231850 STATE OF STREET

STATES IN CONTROL OF THE PROPERTY OF THE PARTY OF THE PAR

विज्ञानवाहित्य मदादी वाहित्यविष्णादित एक छन्द्र साहित्यप्रवाह महामुन नायारूपाना येज लागला आहे. हा साहित्यज्ञवह प्राचीन, आदिवासी भागातील अन्यासकांना अधिक चीरिया च्हावा वा हेतूने या चर्चावज्ञाचे अञ्चेवन मेल्ने आहे.

"मण्डी विकानसाहित्य : स्वस्त्य, थ्यामी व बद्धको प्रतिप्रेद्ध या विश्वपास्तील है राष्ट्रीय पर्यातत तब्बत तीव वर्षांची तत्त्वको व प्रपानांनंतर आणि बदीना नंतरच्या काराखंडात प्रत्यक उत्तरितत बदीना प्रतिषंपास्तफ नियम पाहून आयोजिक करीत आहोत. पर्याताम्या निवित्ताने मण्डी विकासमाहित्याची आव्यक्तपी चाटचात, त्याचे स्वस्त्रप, विकान व तंत्रक्राताच्या प्रातीच्या पार्वपूर्विक्य चार्यी विकानसाहित्या कुठे, कले बदलत नेते, त्यातील जाणिया कशा अधिका प्रतिपत्ता वर्तमानात विकानसाहित्य संशोधन शासीच परामतं या पर्चातामा अशोधित आहे. दर्जेद्वर शोधीक्षंपाचे वाचन, संशोधन शासीच परामतं या पर्चातामा अशोधित आहे. दर्जेद्वर शोधीक्षंपाचे वाचन, संशोधन शासीच परामतं या पर्चातामा शाम गय संशोधक य विकान माहित्याच्या प्रवास्ताना होईत. छोच पान्वकांचे मार्गद्रतीन, बीजमापणातुन एक न्वी सूझे निखेत. हा प्रंय अध्यावकीच होईल असी अपेक्षा आहे.

अस्याता अस्थित प्रतिदेशतीत क्ष्मंग अर्थसहाधिम राष्ट्रीय पर्यासमास्त्री शंक्षेत्रे अस्याता बाह्यतेल मार्गहरीम व सहम्राव केले. त्यापुळ संस्थेच्या आध्या शीक्षी योगाताई दिलीपराय मोरं, उमाध्यक्ष ग्रां, विश्वलं दिलीपराय मोरं, सिक्त ग्रां, अभिजीत दिलीपराय मोरं, सिक्त ग्रां, अभिजीत दिलीपराय मोरं कांचा मो कांची आहे. त्यांच्या मार्गहरीगायुकेच आसी है अर्थासम पूर्णस्वास में अपन्ता मोरं कांचा मो कांची आहे. तिमान मार्गहरीगायुकेच आसी है अर्थासम प्रांतित प्रांति प्रति मार्गित प्रांति केलेल्या मार्गहरीगायाचे मार्गित प्रांति मार्गित मार्गित मार्गित प्रांति मार्गित मार्

AND 11

डी. संजय शालकराय मिटे. प्राचार्य तथा सम्प्रययक.

: अनुक्रमणिका :

- श्र्र. कुला काष्ट्रल हव्यातंत्र्योका काळ्ळतील मगादी विज्ञान—काल्पनिका य दिवाराक्र्यांची काटच्याल - जोगेक कुल्काने प्रमुद्धितिल विज्ञानसम्बद्धित्य आणि कद्गलस्या सामाजिक जाणिया ७१ - जा. विज्ञान समीहत्य : सांस्कृतिक परियेश्य	मुग्रद्वीक्षील विज्ञानस्माहित्व आणि चदलत्त्वा सामाजिक जाणिया ७१ - ग्रा. विमाद वयू पैसास	दिहाराकसांची चारचान	धित्रानकथा : समीकेचे निषक्ष च उपयोजन	अत्रधुनिकः साहित्य प्रयाह विज्ञान साहित्य४६ -दिशीय प्यात	मित्रहरू मशती विद्यान कार्यन्य १८ हा. मोना चोमोरे	र अतिष पविष्याचा वेद्य पेणाऱ्या	क्वातंत्र्योक्त पारतीय दोतानिक प्रमति आणि विद्यानसम्पर्ध १९ - हो, संबन्ध केले
		मारद्वितील विज्ञानसाहित्य आणि चव्लनत्या सामाजिक जाणिया ७१ - ग्रा. विकास भयू पेसाम - ग्रा. विकास भयू पेसाम - जां.शवित गंगाया गिरी महादी विज्ञान साहित्य : सांस्कृतिक परिप्रेक्ष्य	विक्रानकधांची चाटचाल	विक्रानवक्ष्या : समीक्षेत्रे निक्ष्य व उपयोजन	अम्मुनिक साहित्य प्रवाह विज्ञान साहित्य	ज व	ीय व्यक्त केंद्र जाणिया
महाद्वी विक्रमनवश्चा : स्वरूप, विकास व वाटचाल १४		भगदीतील विज्ञानसाहित्य आणि चदलत्या सामाजिक जाणिया ७१ - आ विन्य म्यू पैसाम - आ विन्य म्यू पैसाम - जी.शीय गंगाम गिरी मगदी विज्ञान साहित्य : सांत्कृतिक परियेश्य	विक्रानकत्रांची चाटचाल	विकानमध्या : समीक्षेत्रे निवस् व उपयोजन	अम्मुद्रिक सर्वाहन्व प्रवाह विज्ञान साहित्य	हिशाइक महादी विद्वार कार्युजन्या	ा व श्रेष्ठ जाणिया
संबोहिताबाक स्थाम मानव बांच्या वैज्ञानिक जाणीया	B B	मृत्तद्वीक्षील विज्ञानसाहित्य आणि चव्तनत्या सामाजिक जाणिया ७१ - प्रा. विन्यत गय्, पेसाम जागतिक्विकल्म आणि महाठी विद्यानकथा	विज्ञानकधांची चाटचाल	विक्रानक्षा : समीक्षेषे निवस् व उपयोजन	अम्मुनिक समेहिन्य प्रवाह विज्ञान समिहिन्य	हिवडक महादी विद्वास कार्युवन्या	ा व अधि
महात्री विज्ञान साहित्य : फांम्कुलिक परिप्रेश्य	1	म्हाद्वीक्षील विज्ञानसाहित्य आणि चय्लत्या सामाजिक जाणिया ७१ - प्रा. दिन्नर भयू पेसाम जागतिकीयत्त्व आणि महाठी विद्यात्त्वक्या ७८ - ज्रांशिक गंगमा गिरी	विज्ञानकधांची चाटचाल	विज्ञानकथा : समीक्षेष्वे निकाप य उपयोजन	अम्मुनिक समोहन्व प्रवाह विज्ञान समोहन्य	सिवाडाक मरावी विद्याम कार्य्वन्या	े जा जा कि जा क
1		मग्रद्धिकील विज्ञानसमहित्य आणि चदलत्या सामाजिक जाणिया ७१ - ग्रा. विन्नव गय् पैसाम	विज्ञानकथांची चाटचाल - जोगेड कुम्बन्दे मगुद्धिकील विज्ञानसमहित्य आणि चव्लनत्या सामाजिक जाणिम्या ७१ - ग्रा. दिन्नव ण्यू पैसास	विज्ञानकथा : समीक्षेष्वे निकाप य उपयोजन	अम्मुनिक समेहित्य प्रवाह विज्ञान समितिय	विश्वज्ञक्य महादी विद्याम कार्युवन्या	त व इन्छ जाणिया

कुम्मनिक तस्वतानाची तान्यिक य ऐतिहासिक यान्	स्थानिक प्रमुख्ये : द्वी जीवन द्वीन
- इस्त्राम मानु ठालन, आ. ६८. इन्द्र चापता क्रियानिक पद्धतीची - वीशिष्ट्ये प्रमुख टच्ने य मध्य३०६	जोसेफ सुस्कानो घांच्याचान विज्ञानकथी
. क्षेत्रानिक संशोधनाचा अर्थ, मरत आगि वैज्ञानिक पद्धतीचे हणे३०१	विज्ञान माहित्याचा ज्वाज्ञ्याच्या प्रपास२११ - श्री चेत्रम स्पेत पाटील
प्रिक्रित पादाहरामान नेहरूंच्या विच्याताचे प्रमुख सूत्र - विद्यान घ वैज्ञानिक दृष्टिकोन	बामन परात न अवलाट एक आफानन
, तुमातिमा आणि पीट्यांतिक ज्ञान	अस्मात्रणसमित्रते – एक आकल्पन
	अपटित – विद्यान कार्यकरी, एक आकलन – तथी नहेश चाधारुक्त
संशोधन य संशोधनाच्या विधिय पद्मी	विष्णव्या : विज्ञान साहित्यकृतीया परामर्थः१९१ - कु-बेदांग वर्शन केहें
्रांश्रीधन य संत्रोधनाच्या थिविय पद्मी	विज्ञान सर्वोद्धन्याचे प्राही साहित्यतील योगदान : एक अभ्यास१८४ - श.शीचा भाग पेल्बन
, संशोधन य संसोधनाच्या विविध पद्धनि	निरंजन चाटे झांच्या विज्ञानकथांमधील आजपश्चिष्य१६८ - डॉ. त्वीड्र गमबंड शिदे
ाशिकान य संस्थितमञ्ज्ञा निविध पद्मिती - अविध्य मुनावासिन असले, प्राचन द्वी, संस्य एस, सिर्ट	ह्यों. मंज्य कोले पांची विज्ञानकथा
• भागतीय संशोधन, संशोधनाचे प्रकार य पद्धनी	मध्यी कवितेतील विज्ञानस्थळे१५० - योलेफ तुम्बद्यो
• माम्बुद्ध – निरंतन पाटे	मगदी विज्ञानकाता : बीजीवन दर्शन
100	. बद्लती मठडी विद्यान कार्य्यरी
 महाठी विक्रालगाहित्य – स्वकृत्य, अव्यक्ती व अक्तनो परिप्रेष्ट्य? ३% औ. फिलेंड गमनंड नाराळे 	विज्ञान बाहित्य : आधुनिक प्रवाह१३२ - डी.सदीन दीता भटाने
 हिंदी साहित्यातील विज्ञान कथा य काहंबड़ी यांचा पड़मरी	• पराठी बालविज्ञान स्वकृत्य निर्मितीची समस्या : एक युष्टिक्षेप११५. - प्रा. सला एप्टब्स कुत्रने

संस्थापन व संस्थापनाच्या विधिष्य पन्द्रनी

- sefter genefite and

अंग्रोपन बेट्ट. विज्ञामका विकान साथ महाविद्यालय, बंद्राबार,

ment of most on (9)

दिशामात्रा जिल्ला राज्य पहाविधानम, नेदुर्पम

कोन्छन्याही विषयाचे शंतोषसम्बी ब्याजी अमर्वाद् असते त्याता एक मुनिधित असी परंपरा असते. त्याहुन्य संजीपन पद्धतिये काही बाह्य आराष्ट्रहे निक्षित ग्रालेसे असतात. शोपनिषंप हा चिक्रित्सात्मक, विश्लेषणात्मक आणि नवनिर्धायक त्याचे चतर्व चीवक अजाते. जिलाय स्ताहा नया विचार व विषयाची दृष्टी असाबी असावला हवा बाड्यादीर संशोपकाला ऐतिहासिक ट्रष्टीची माहिती असाबी लागते. त्त्राध्ते. सत्त्वत्ता मोध हाच सर्व ग्रानाचा हेंद्रु असतो.

राज्ञाध्यम महामाने बहाय ?

म्हण्डे संशोधन होत. ज्ञान्तचे होत्र ब्यापक करम्पाकरिता समायाचे आकरात थ एकाटा समस्वेबहरूची माहिती पद्धातीरको जमा करने, त्याचे योग्य प्रकारे व्यवस्थापम करले आणि संबद्धित माहितीचे तर्कशुद्धीरना आधीर्नांचन काणे मिएसरण सरम्यास्त्रीता हंड्डोपन महत्त्वाचे खापन आहे.

संशोधनाचा अर्थ :

संबोधनाचा अर्थ क्ष पाहिता का संबोधन क्ष मध्यी कब्द क्षेत्रकील समग्र आणि "जोधन" म्हलबे खोधणे असा होती. घोडणपात संशोधन म्हण्यंत्रे Research या काश्वाचा अर्थ आहे. पांतु वेचे Re महण्डे बार्जार पुन्त- पुन्ह ने अस्टित्यात आहे, पण इस नाहि ते पद्धातीर वा विकित्सकरणे जोपणे महन्त्रे संशोधन होय. मध्डीक्षील हंशोधन या शब्दाचा अर्थ 'स' महमत्रे "संपूर्ण" किया नमीन ज्ञानाचा शोध घेले क्षिया नमीन झाताचे संपाहन काले आणि बुन्या ज्ञानाचे सम्य आणि Scarch महमाने स्तोपन किया शीप फेले एकदान अर्थ मचीदित नस् प्रीकृष करने होत.

HEATHERT SHEET :

Shorter Oxford English Dictionary -

''चम्मूस्थाती बाणुन केथालाडी एजावा विक्यापी बारकादि फेटीसा समीशास्त्रक अभ्यास किया वैज्ञानिक विक्रिया व्हण्डे संशोधन होय."

''अभिनय यस्तुस्थिती पाहण्यासळी हाती चेत्रतेले ओधकार्व महत्त्रो ग्रंतीपन Oxford Advance Learners Dictionary of English -

- (26%§) HMM2

"संबद्धा य विश्लेषम करून त्यांचा अन्यपार्थ शाक्षण्याची व्यवस्थापद प्रक्रिया महणजे संजोधन होय."

Change :

''सर्वेहाधाल्यम् उथयोगात आयता वेष्यात्रीणे नवे ज्ञान निर्माण वराण्याताठी आणि समस्यांची मोडयग्स करम्पासाठी भागानुद पद्धतीचा अगलंब करून जी संग्रीका उपातनी केली जाते त्याता संशोधन अने म्हणतात."

हल. जी. तेडाम आणि ए. जी. एव. जेरी -

"नवीन क्राप्त प्रामीन्या व्यवस्थित प्रमन्ताता संतोपन असे महत्वतात."

वेबस्टर (webster) शब्दकोराह्ममाणे -

"संस्रोपन महण्डो क्षथ्मे या तत्त्रे जोपण्यासाठी करण्यात देणाती विधितमा किया परीक्षण : क्षिया एकादी नोष्ट गोधून काकृष्यासाठी सतत व पद्धतत्रीतपणे भेड़िक परित्रम होत."

यांच्या म्हणम्पाप्रमाणे संशोधनाचा अत्यंत साथा अर्थ म्हणने चीडी (things) ग्रीपून फाइन्याचा प्रयस्न बद्रागे.

कोगत्यादी साछेत नवीत सध्यांच्या जोपनामधी काळजीपूर्वक केलेले अन्येषण वरील सर्व व्याखांबस्य संत्रोपनावायत असे म्हणता येहेल की, झानाच्या फ़िया परिक्षण महमाजेच संशोधन.

Hallend direct :

संशोधन मुख्यपस्थित अमते.

संशोपन हि समस्या समाधानाची सहित्य आमिकिया आहे.

गंत्रोपन हे बस्तुनिष्ठ च तर्वनागत अगत

संशोधन हे निरीक्षणकाम आणि पडताळा पाइता घेईल अशा तथ्यांचर SHARRING SHIP भगती विकासकाहरू : स्वस्प, स्वाची व बदलते परिधेश्य । २५५५

- .. संशोपनातृत साधान्तीकृत निष्कार्जाची विद्धांताची व काचांची विधिती
- धंत्रोपन हे विनक्ष्म निरीक्षण व पर्णनाथर आध्यरतेले असले.
- हंत्रोपन निव्यव्याचा प्रस्तापित ग्रान्यत समावेश होग्याताडी त्याचे
  - प्रकाशन होने आयरथक असते. ८. संगोपनाच्या नोटी च त्याने प्रसिवेदन (Reporting) नेमक्पा शब्दात था आयर्षक त्यकिलागढ़ केलेले असते.
    - . संशोधनाने नवीय ज्ञान निष्पण्ड शेरि.
      - १७. पैर्वाची गरत /पाइसाची गएव.

संसोधन कार्याचन्द्रसीची अहिन्दर्धे :

- १. विषयात बांगली अंग्रड्डी निकसित करते.
  - २. . पद्धातीर संस्थम प्रदान करते.
    - 3. संशोधन गुणवाता बादबते.
- . निर्णय प्रेम्यास महत्त करती.
- नासिक आणि पद्धारीए विचार विकसित करते.
  - संशोपकाल पमुळे संशोपनाता दिशा क्षियो.
- अहिन्द्रो ही म्बह अब्दुनाये अस्त्रक्ता ह्यीत लांगलफ नगानी.

संशोधनानी गरत/महत्त्व/आयभ्यभता :

- . शिक्षण प्रक्रिया गतियात करणे.
- सामाजिक बदल प्रदूत आमाथे.
- महीत जागानी भर.
- मबनबीन तंत्रांची उपयुक्तमा स्वयंत्रणसादी.
  - संशोधन प्रमृतील बाद.
- . प्रभावी प्रवासनावादी.
- 3. चेळ, प्रम च पैत्र्यांची बनात.

संशोधनाच्या पद्धी :

मंत्रोधनाचे पद्धतीमुसार अर काफिरण केले तर ऐतिहासिक पद्धती वर्णनारमक पद्धती, प्राथोशिक पद्धती अती विधालणी होते. वेतिहासिक पद्धतीत भूतकालीन घटनांचा, वर्णनात्मक पद्धतीत वर्त्रज्ञानचा तर प्रायोगिक पद्धतील भविष्याचा येथ धेतला जाती.

१. ऐतिहासिक संजीपन :-

''पूछकालीन प्रदेशको धर्मन अभीत पृथ्व;करण बरण्याकारता प्राथीत पद्धतीची

उपयोजन महण्ये श्रीमहाशिक मंत्रोपन होय." ज्या पद्धतीचा अग्रसंब फेल्याने इतिहासाची चर्वाचे ओव्यप्र हेले त्या पद्धतीला संस्थाणिक मंत्रीपन पद्धती महम्मात.

३३१. प्राचीन थात्त्रीय डिव्सम चट्टारीत तिक्षफ-विद्याची संबंध. रुद्धायाची स्थाल/बहत्त्रमूर्ण खादी :

- . समस्येचे स्वकृत पहार स्पृत्त नमान्ते.
- प्राथमिक त्रोतांचा अधिक बापर कराचा.
  - 3. चटनांच्या सीमेश काएणांचा विचार.
- घटनांना कोम्प्रतेप्रमाणे महत्त्व.

I I

- च्हीतान समस्यांची पार्चभूमी मनजरे.
- भूतकालीन पटनांने ज्ञान.
- . शैशनिक सुपातमा.
- निस्ताप्त शासीय अभ्यासता प्राक
- भूतवासीय सामाधिक संस्थेची बद्दलती कार्बे सम्प्रहात.
- वर्तपात शैव्वविषक समस्यांची उत्पक्षी व बाद बांची व्यक्ति विकाले.
  - शिद्यतेनिषयी उत्तर व थोर मुर जिएमी बद्धा दिमांग होते.
- संस्कृतीची देशियूचे समाजरचना, जिस्तम पद्धती कांच्वातील बदलामुळे समाजावर होगाऱ्या परिशामांती माहिती मिळले.

11000

- HHAPPE PAGE.
- माहितीके शंकतन (आधीषक च दुव्यम साधि)
- मंबतित माहिटी चिकित्सा (आंतरिक व बाझ मिमांला)
  - माहितीये विम्लेखन य अधीनवंचन
- अहमात लेखन.

電響

- १. भूतकालीन घटनांचा मागोचा घेणे.
- मामान प्रकारतीन मिक्तीया अभ्यापा.
- . प्राथमिक श्रोतांना पहत्त.
- . आंसीफ प बाड़ विमांसा.
- . पुणव्याद्वारे यस्कृतित संजीपन.

नेक्षिक पहुल :

- भूतमालीन ग्रीश्रविक प्रशासानाया वेथ.
- जीस्तिमा अत्याचे जान.
- जिसक प्रतिस्थापनी माहिती.
- प्राचीन शैक्षणिक पद्योग्या आयाम
- प्रविष्यातीत शेष्टिकिक प्रशिवेश मार्गदर्गन.
- २. वर्गासाम्बद्धः स्ट्रोधन पद्भी :

वर्णवात्त्रकः संशोधन पद्धती वर्तमात्र फास्त्राशी संबंधित असून त्याचा उद्देश विविध्य क्षेत्रातील वर्तमान स्थिती निविध्य करणे हा असतो. त्यामध्ये पुढील इन्हाएंचा समाया आहे.

३. सर्वेशण पद्धती :

"प्रस् विचारण्याचा काळजीपूर्वक आफोक्लेल्या पद्धरी आणि गमुग निवद्यीच्या साम्बीय पद्धती वापश्य फेलेले शैक्षणिक समस्पेची संशोपन म्हणले सर्वे

''क्र्रीयान विधिती जागून पेण्डासाठी उपयोगी पद्रपतन्या संशोधन पद्धतीला सर्वेक्षण पद्धती असे म्हणतात."

उद्य :-- कनिष्ठ महाविद्यालकीन निवार्थ्यांच्या आन्यास विषयक आवदीनिवदीना

- कांगान निकारिया शोध घेले.
- योग्य करलासाटी कर्णदर्शन करणे.
- समस्येच्या उक्तसीमाडी सागणाडी परिस्थिती कनजून घेले.
  - गालेप उन्डमाच्या नियोजनाम पटन करणे.
- विकासाच्या दुर्गक्षित क्षेत्रांची माहिती निकानो.

- जनसंख्या जास्त्र असते.
- कमी बेळात जास्त्र माहिती संबक्तित करता येते.
- तिवेक छेटात्मक.
- ज्यक्तीच्या गुष्पांक्षपेक्षा गुराच्या सरासरीचा जपर.
  - जिल्लीय जिल्हाचा पास्त.
- सस्यात्षक व गुणात्यक ही असते.
- स्थानिक सम्पन्न निराधरण.

- मुख्या मंत्रोपनाथ पाहिती.
- कृतियान माहिली संकलनाल महिल्य.
  - १०, महोता महत्य.
- ११. समस्येचे स्थवन्त्र निक्षित्र व हेत् स्मष्ट अन्यतो.
  - १३. ग्राएकिक कार्य महसून उत्तर्वासी.
- क्षांक विमान महिने प्रक्रि
- स्मी केळाल य प्रमात जास्त माहिती.
  - THE SEPTEMENT.
- जालेय चटकांचा पाठमाचा.
- विद्यायांची जुन्यतम् व संस्थात्मक माहिती.
  - मूलपूत संस्रोपनामधी पूर्क माहिती.
- ক্ষনান কাজার তথকুত সদা খুল্মিকাশা সম্মান ও দবিদ্যকাজাশা

- 報 日 日本語
- THE REAL
- 程
- संबद्धित माहितीचे फिल्लेफ्य य अर्थनिर्वयन
  - unvaint Offict
- अहमाल स्थित
- ४. कुल्मात्मक फार्यकाला पद्धी :

"नुतमात्मक कार्यकारण पद्धशिवप्ये पटमा आणि घटमा चड्डियणारे घटक

यांचा कार्यकारण संबंध जीपण्याचा प्रमान केला जाती."

17 17 17

- समस्या निवाह य समस्या कथिन
- ब्रह्मान विश्वतीचे जिसेक्षण य मापन
- असलेल्या किया यालेल्या घटकांची जेंद
- に成
- THE PERSON
- KENT PART

- अस्त्राप्त्र प्रदेश स्थाप्त
- 2m Zonden finam washel yera
- जिसमाचे गुगदीन
- बाल पुन्हेगारी कारने
- योज्य व अयोग्य अध्यापक्षांची कारने
- ्. कर्मी अपाल पद्मी :

''एडाद्या सत्पानिक पटकांचा सर्व समावेकक असा अध्यक्षा प्रकाने प्यापी अस्यास होय. हो सामाजिक घटक /व्यक्ती /गर/सामाजिक क्षेत्र्या /सन्धित / साका अस् शकते."

फ़िका समात्र असा एडक्स सामाजिक घटकांच्या संपूर्व जीवन्यकाचे सखोश 'अल्डी अप्यास स्ट्रांबे एखाडी ब्लारी, फुटुंब, गर, शामाजिक संस्था, परीक्षण करणे."

THE SECTION

- समस्या व्यक्तीची निवड व रूपस्या विधियी
  - समायेची वर्तपान सिक्सी निवित करणे
    - कत्राणीभूतनूर्वं शीम्भित्रतीचा जोष
      - परिकरमधे निवारण
- माहिकी संकतन व परिवल्पना परिवल
  - विद्यमधी स्थामधी
- MAN PARTY
- MEATO

चानस्या व्यक्ति अस्यामाची विशिक्ष्येः

- पूर्व च पुरेशा माहिकीय आधारित
  - महमान महिल
- PARTY SPORT BERTH
- माहिक्क गांच्यीयहा
- शासीय पद्धानि विम्लेकन य अधिनिर्धनम
  - अनुष्पापन वाापं अंदर्गुत कर्ण

अध्योगिक पहिता :

- पागसमनीयांच्या अव्ययन अङ्चली खोधन्यसाठी
  - शैक्षविष्ठ च थ्यासाविक मार्गदर्शनावादी

- शिवाच्यांच्या विविध सम्मयांचा आयज संगिष्ठ बाबीगील फार्वक्रामणाव श्रीयने
  - अध्यापनातील समस्या श्रीप धेमे
- ''सहसंबंध पद्धती महमाने दीन किया अधिक चल घटनांमधील परस्स १. महम्मंबंध पद्मी :

'विद्यायीची बीच्टिक छण्डा सामाजिक, आर्थिक स्थिती, सव्ययी समाजेजन, अधिरुपी, अधिवृती इ. पैकी प्रत्येक चरहाती सहसंबंध जोधन्यसाही उपयोगी.'' संबंधाना अभ्यात होय."

- थीद्विक श्रममा व अध्यासातील प्रमणी, खेळातील प्राविष्य व
- विधारक्षीची उपलब्धी द्रेगण आणि त्यांची शैक्षीवक उपलब्धी यांच्यात साइसंबाध असती काम. N. September

- सहसंबद्धातमक संशोधकाल दोत्र अथवा अधिक परिमाणवाचक चलांमधीत संबंध य त्यांची मात्रा निर्धापित करण्याचा प्रयप्न देला
- चल पटकांच्यील सहसंबंधांची व त्याची मात्रा निर्धारीत करण्याचा NAME AND DESCRIPTIONS
- सहसंबंध अध्यासात चलपटकांची यात्र सहसंबंध गुणकाने द्वीवित 世帯では
  - सहसंबंधात्पक अध्यासात वर्तमान विद्यतीया अध्यास अधिदेत

फ्रयोगिक पद्धते (जनक-जॉन स्टुअर्ट मिल)

''सर्व घटकांना निमंत्रित करून एका घटकांच्या उत्पोगाने होमारा बदल पाहण्याकरीया फेलेला प्रयोग महमये प्राचेमिक पदारी होत."

"कार्यकारण संबंध दर्शियमाच्या गृहीतकांचे करेख्रोरे परीक्षण करण्याची एक्प्रेय संजीपन पद्धती महमन्त्रे प्राचीरिक पद्धती होग."

- क्रियान होन गहांची आवश्यकता
  - म्बापीन चलांनी हाराळची
- HELDING.

मग्री विज्ञानशक्तिषः : म्यस्य, ब्याची च बहलते परिदेश्य । स्तर्

- Total Control
- एक चल सूराबर अमधीन
- निरिक्षणान्ही हुनस्पृती
- faller facen days sand

- HIGH HIGH
- ciafun unferenan segan
- strange felicity
- Safety Tribb
- は日本
- STATES OF THE PERSON NAMED IN
- SERVICE STATES
- might favore sufficien
- 蓝
- (o. अहवास सेखन

प्रायोगिक अभिकास्य :

प्रायोगिक अधिकत्य महत्त्राते परिकारमा त्रमुसण्यामाडी संसोधन केलेला

- प्रायमिक अभिष्कत्याचे विभाजन :
  - १. क्षामीलक अभिकल्प
- ज) एक ब्यकी /एक गट अभिकल्प थ) समहत्य गर अभिकल्प
- क अधीय गट अभिकल्प
- १. महनात्मक अभिकल

उद्या, इंट्रजी आध्यापनात ब्याफाण - अनुवाद प्रमाली व संजापनात्मक पद्धती यांच्या प्रतिवासाची गुलना फरापे

1100

संजोपनाला अनुसन्द कोणती पद्भा यापणती यानी पाहिकी असले गरजेचे आहे वासाठी संबोधकाता संबोधकाण्य चिथिय पदाती व संबोधन ब्हब्बे कार पारित संशोधकासाठी उम्मोगी उरत आहे. जिश्रणाचा दर्जा, तसेच समाजाबी हुपारण, प्रशासन व्यवस्था, विद्यार्थ्यांच्या समस्या असे अनेक समस्यांचे शंत्रोधन कर्यांना अल्या प्रवारे संबोधन थ संत्रोधनाच्या विधिष पद्धाीमा बाग अस्ति कार्ये आहे.

१९२ । प्रशांत पश्लिमान

साडी विशाममाहित्य : स्वस्त, व्याप्ती स महत्त्रो पीडीव्य । १९.३

med trought:

भोगसम्, मुकीर म अल्लेमी, सिकेड (१९९३) : सामानिक संसोधन पद्यती, थी. माईनाय प्रबाह्य, बान्सु.

.Kothari C.R. (2006) : Research Methodology (Second Edition), New

कुसोजस्त गृहिः (१९८९), संतोधन पदाती च संज्यातास, फड़के प्रकाशन, Age International Publication New Delhi.

वक्रीत ब.ची. क्षेत्रीएक कुटी संबोधन : प्रधानकृती (एडिटन १९९५), बूहन प्रकासन,

उत्तासनी : जा.क्र.(संगदक) शैक्षणिक कृती अंशोपन पुन्धे, बहाराष्ट्र गुन्न पाठवमुस्तन्त अन्तराचे प्रदीप (२०००) : संस्थेपन पद्धति च तते : विद्या प्रकासन, सागपुर.

मुक्ते ग.स. आणि उमारी : थि.जु. (१९.८७) संख्यिक संजोधनाची मुलताने नागर्षि : teles for

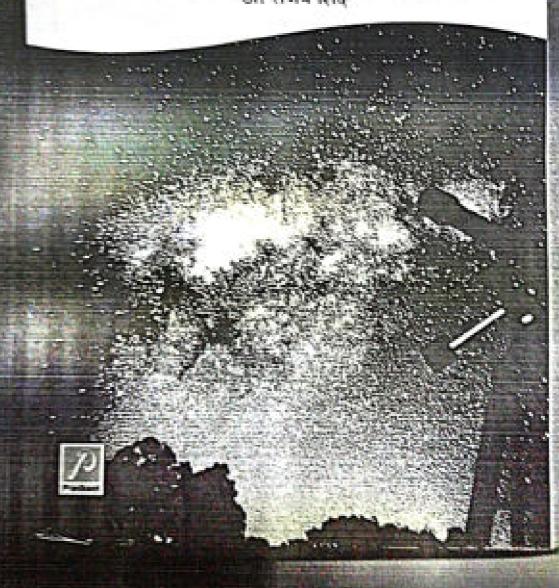
मुक्ते ए.ज. आणि ज्याते : वि.कु. श्रीशीयक संशोधनाची मुसलाचे : (१९६८) महाराष्ट्र महाराष्ट्र शिवाधित प्रंथ भिनिती चंडाक.

भियानीय प्रंथ निवित्ति मंड्राज्य

स्वरुप, व्याप्ती व बदलते परिप्रेक्ष्य

- संपादक -डॉ. संजय शिंदे

मराठी विज्ञानसाहित्य

स्वरुप, व्याप्ती व बदलते परिप्रेक्ष्य

संपादक

डॉ. संजय शिंदे विजामाता शिक्षणशास्त्र महाविद्यालय, नंदूरबार

प्रशांत पब्लिकेशन्स

पारकी विज्ञानमाहित्य : स्वरूप, ब्याप्ती य बदलको परिवेड्य

を記述の

अभागक । मुद्रम रंगराम पाटील प्रकार पश्लिकशन्त ३, प्रवाप नम, श्री संग्र श्रमेश्वर मंदिर सेष्ट, नृहन मत्त्रा बहावितालयानक्व, स्वाप्तान 425001. । दुरच्यनी । येष । ईगेल 0257-2235520,2232800 www.prashanipublications.com prashanipublication.jal@gmail.com

8 में 2022 978-93-89493-95-5 ₹ 450/-

अक्षरमुख्यामी प्रशांत पश्चिक्यान्त or prescribe abrest casps, aboves consent or resons planethe sour colle assumed there/reserve agle more and dail planeth the abrest of abrest the above of collect case to prove the charles and a select deposit of the charles deposit of the charles deposit of the charles deposit of the charles and

Des Jijamata Education Society

physical color account agreement as seen to the despite a deptered party facts at 1700 to 1700

Standard President

Seet Shyddested Dilip Muse President

京都 金田 大

Den-OC P Agas

श्क्रीयका संदेश

Except filters sive methr figures framework repliquence elgons is unified eigenset which your assert figures assert wire signs framework and for the first signs for some elegent in the second first with framework in the second first with the property and the second first signs are not aspect assert problem where from first and when put at an and a popular aspect assert and and a first first first and the second first refer asserts and a first sign from first asserts and the second first refer and the s

strappends wastered watered as actional fargeration units. Reproved that the contract is a self-se proper asstrated languardism. Restraint flowers that was serial action which represents a serial segment and the self-serial serial segment and the serial serial segment and serial segments. The serial segments are the serial segments and segme

eite iefbeut soude bageidus adete frem unge procumb aus e fightenen skefolt vapeide jank as ough voferzett stressop valkonist spesielle frementier statifike altern och grat jatt.

in their values getament and if, the fit operate of you sight in trians of your sight in their distance of the sight of the past and the policy and a policy with the policy of the poli

posts caree lighter att

Address - 118, Genetius Corbos, Hamburgan, 425 412 (4.5.) - G Tainbur. (FI) 252985 (C) 220929 E-mail: contact-responsible com-

विज्ञानमाहित्व मत्त्रश्ची माहित्यविक्यातित एक मधुद्ध माहित्यप्रमाह प्रमुख माहित्याता क्षेत्र सामान्य अन्त्रे, हा माहित्यक्रमाह माहित, आदिमाही भागातीता अप्यासन्तर्भन अधिक प्रतिचन व्यन्त्रा मा हेसूने या कर्षांत्राची अञ्चोजन बेटले आहे.

'मराठी विद्यागवादित्य : स्थान्य, ब्यानी व बदलते परिदेश्य' या विश्वपायरित्त के राष्ट्रीय पर्यांता तथात तीन वर्षांची सन्धानी व प्रवन्नानंतर आणि करोना नंतरच्या कारत्यंत्रात प्रत्यंत्रा तथात तीन वर्षांची सन्धानी व प्रवन्नानंतर आणि करोना नंतरच्या आहोत. पर्यांत्रात्रच्या अतिकात प्रतिकार पर्विकृतीयर माराठी विद्यानमाहित्याची विद्यांत्र कृदे, कांत्रे बदलत गेते, क्यातील वालिका पर्विकृतीयर माराठी विद्यानमाहित्याची विद्यांत्र मंत्रोंपन प्रात्नीय परामर्त्रं या चर्चांत्रवा कता अधिकातिक मान्यवेद्धी होत गेल्यांचा मंत्रोंपन प्रात्नीय परामर्त्रं या चर्चांत्रवा कता अधिका आहे. इवेद्यर शोधनिकंपाले वाचन, माराठीकारण अपेतित आहे. विष्यांची प्रश्नामृत्यं राख्ते सक्त असे शोपनिकंप प्रयक्ताने प्रकातित होत असरेत्रका होवाचा लाग नव संखीपक व विद्यान साहित्याच्या अभ्यासकांना होईल. तसेच मान्यवरांचे मार्गदर्शन, वीजमारणातून एक नवी दृदी मिन्देल. हा हांच अन्यावाकीय होईल अत्यी अपेसा आहे.

अल्यंत प्रक्षिकृत्त परिविद्यांत स्वयंत्र अविव्यायित राष्ट्रीय चर्चातास्त्राती संस्थेते आस्त्राता बहुमील मार्ग्यता स्वयंत्र अविव्याय स्वयंत्र प्राप्तिकार स्वयंत्र अविव्याय स्वयंत्र स्वयंत्य स्वयंत्र स्

THE PROPERTY.

ड्रॉ. संजय ज्ञानकराय शिदे, प्राचार्य तथा समन्यव्यः

: असुक्रमणियता :

	- ग्रा. १९-५५ पन्, पतान नामतिकीकरण आणि महादी विद्यानकथा	- जोगोफ गुरुकामी महादीतील विद्यानसमहित्य अविंग कशूरमस्या सामाधिक जास्तिया ७१ - ग्रा. विस्मार पप् पैसाम	= डॉ. फुला कागुल ह्यातंत्रोतास काळातील मगादी विज्ञान-काल्पनिका य विज्ञानकायांची वाटकाल ६७	-हिलीच पदार विज्ञानकशा : समीक्षेत्वे निक्तप य उपयोजन	आधुनिक साहित्य प्रयाह विज्ञान साहित्य४६ .कनीच पतार	वर्गामानायम् चाव्य अगणि चवित्रव्यच्या क्षेत्र घेषणाऱ्या निवडकः महादी विद्यान कार्यवन्या	स्वातंत्र्योग्यः पारकीच येजाशिकः प्रगती उनसि चिकानमाहित्यः १९ - हो, संग्रह क्षेत्रे
--	--	--	---	---	---	--	--

मताजी विज्ञानसम्बद्धित्य : स्वत्रण, व्याप्ती व शहनते चरित्रेश्य । 'ठ

	X 12	305	707	\$22	156	246	मेंके	308	0.1 0.1
塞			मद्या	वैत्रक्षीयः ज्ञान्त्रकीत्रेट	अवित रीज्योगिक सम्ब	विचाराचे प्रमुख पूत्र –	क्ष पद्धमिते ठ	TES	क्षेत्रमुक्तक थान्,
祖 幸和祖		महागी	मद्यी	निवः शब्दणो		विचातचे प्रमुख ।	ा आणि धेराणि चीचारी	a pa salus	र हेरिश्वमित्रक्ष र
sensi, mend	गन्तमा विश्वित्या है	ron Bifbra st seffet	मध्या विक्रिय चारील	odrifter	सुरिष्यः सम्ब		संत्रोधनाचा अर्थ, गरब आँ च्यु डाब्री, ग्र. थ्रै. श्रेंड भीपडे	- वीक्षिट्ये १ वे मध्ये	क्रयमानाची सालिक च क्रमें प्रवीच्या मोरीकाक
- माहित प्रतास्तिक क्यां, प्राचनं सं. संज्य एत	त्रिक्रीपत च संक्रीक्रमान्त्रम विविध्य पद्धती	ग्रिकोधम च संक्रोधनाच्या विशिव पद्धमी - धी. सुनीम अंबादास आशि	ग्रेजोधन च संशोधनाच्या विद्या - श्रीतर्वेड फोल्पन चरीन	स्त्रीय प्रीक्षोधम प्रक्रिक्तील्य द्विम द्वित गाव्	miles safer that grant, pube stob	基本學	द्विमानिक संगोधनाचा अर्थ, मस्त्र आणि सेमानिक पद्धतिथे टामे३०१ - क्षिक च्या ठाकी, ग्र. थे. शेट भीपडे	द्वीक्षातिक पद्मतिकी – वीक्षित्वो प्रमुख रूपे व गरन - श्री, अभिन गिनवनी गजी	क्रिमेक उत्पद्मानाची श्री. सोमाने प्रवीच्या
	E .	£ .	5.	F.	5.	Party -	B.,	\$.	£ .

भाउटी विकासभातित्व : स्थाप, बदानी प चटाले प्रिजेश्य । ९

- sellm gradin nard

तकोचा केट: जिस्ताचात विक्रम फारा गहानिवाहराच, नदुष्या,

本を対す grand of, store on, this

जिज्ञामको विक्रम क्लिक्सम, नेट्रापर

त्याचे कार्य चीकन अजाने. तित्यम एकारा क्य विचार य विष्यपत्री युरी अस्तर्यी कोणत्यादी जिल्लाचे संसोधकाची व्यापी असर्वाद अगाने त्याता एक सुनिधित अक्षी फांचरा असावे. त्यातृत्तव संशोपन पद्धानि काही चाहा आरापडडे निधित व्यालेले अवस्थात. शोपनिषंप हा चिकित्सात्मक, विल्लेषणात्मक आणि नविभांत्रक अस्तरक्त ह्या बाहुमवीत्र संद्योपकारा ऐतिहासिक दूरीची माहिती असाबी लाग्ते. लागते. सत्याचा शतेप हाच छत्रे हान्याचा हेतू असती.

STATES AND WAY

म्हरूचे संतोधन होत. अनाचे क्षेत्र व्याचक करण्याकीका समस्याचे आकारन व एताचा समन्देवद्वारची महिती च्द्रप्रशीएक् अमा कामे, त्याचे चीन्य प्रकारे व्ययसमापा चटारो आणि संबक्तित बाहितीचे तर्कमुद्धीरचा आधीनवंत्रन करते निरम्बरण करण्याकीता संज्ञीयन महत्त्वाचे साधन आहे.

मंत्रीयक्षाया अर्थः

संशोपनाचा अर्थ हा पाहिला कर ग्रंतोपन हा पराठी शब्द हंप्रजीमील ने अस्टिल्मात आहे, पन भूत्र माही ते पद्धातीए का चिकित्सक्तण्ये गोपणे महमने संशोपन होय. माद्रीतील संशोपन या शब्दाचा अर्थ 'घ' मरुपते ''फंपूर्ण'' फिला शमात्र आशित ''कोपन'' महणजे कोपने असा होतो. घोडक्पात संजीपन महणजे नवीन शानाचा शोध घेणे किया नवीन ग्रामाचे लंगदन करणे आणि जुन्या शानाचे Research पा काब्दाचा अर्थ आहे. परंतु वेचे Re महमाने वारंगार पुन्हा- पुन्हा समग्र आमि Search महण्ये जोष्म किया क्षेप पेले एकदान अर्थ क्योरित नक्ष

character thereign opening the three fired for the Marter Orford English Diethmory .. HARMAN MARKET PARTY IN

"अधिका मर्वास्था महत्त्वास्थी हती फेडलेले भेपकर्ष महत्त्रे संजेत्य Oxford Advance Learners Dictionary of English -

"संबहत व जिल्लेषण करून त्यांचा अध्यक्षांची त्रावण्याची अध्यक्षांच्य - (2644) these

प्रक्रिमा महमन्त्रे संजोधन होय.''

Grandli

''सर्वसाधारणको उपयोगाल आगता वेश्यात्रीमे क्षे ज्ञान शिर्यांग फरण्यासाठी आणि शास्त्रांची सोडवण्ड करण्डमाडी धाषाञ्चेद पद्धतीचा अगलंव करून जी संस्थित त्रपासणी केली जाले त्याला संशोधन असे महणाता."

"न्वीत हात प्राप्तीचा व्यवस्थित प्रथमाता संबोधन आने म्हणताड." एन. की. रोडान आधि ए. की. एव. सी. -

येवारा (webster) माय्योगाप्रमाणे –

''संजीपन महन्त्रे तस्ये या तत्ते मोधरपासदी फाष्यात केमती चिन्तिस फिला प्रतिश्रम : जिल्हा एकादी मोद्र शोपून काढण्यामादी सक्ता व पद्धत्रजीतपर्थ 中級 电影用 歌

वांच्या पहण्डवाडमाने गंशोधनामा अस्वेत साधा अर्थ महमाने गोडी (things)

क्रेयरपाड़ी खादीत नवीन तथ्यांच्या जोपणसादी काळवीपुर्वक फेलेले अन्येयण बरील सर्व ज्याक्रांयरून संगोपनायात्रत उसी महण्या येक्त की, ज्ञानाच्या ज्ञोपून काडम्याचा प्रमान करणे.

फ़िया परिवृत्त महम्प्लेख संस्रोधन. संसोधक विभिन्द्रवे :

- संशोधन मुख्यवस्थित आसे.
- संगोपन हि समस्या समापानची महेतुक अभिक्रिया आहे.
  - तंत्रोधन हे बस्तुनिष्ठ व त्रकेतंत्रा असरी
- संगोपन हे निरीधुणक्षम आणि पडडाचा पाहक पेहिल असा राज्यांचर structed stark.

पाडडी विद्यालगाहित्य : इक्स्प, उन्हरी प बटलडे प्रोडेस्प । २५५

- संसोधनासूत्र सामान्यीतृत दिख्यतीची फिद्धांताची म सामांची विशिती
- धंजोपन हे विजयुक्त निरिक्षण व कर्णजन्म अत्यारहोले अपके
- संसोधन निष्कार्याचा प्रस्तानित क्षाच्या सम्प्रदेश होत्रपासाठी त्याचे
- संशोपनाच्या सोडी व त्याचे प्रक्रियेत (Reporting) नेमक्या शब्दान या आवत्रपणः त्यक्तितासह केलेले आसी. प्रकारत होते आवश्यक असते
  - संगोधनाने नदीन क्षण निम्मल सुरी.
    - पैर्याची महत्र /पाइबाची महत
- वंत्रोधन कार्यपद्धतीची उद्भिष्ट्ये :
- विषयात चांगली अंतर्द्धी विकस्ति करते.
  - पद्मातीर संस्थना प्रयान परती.
    - संशोधन गुणपमा काद्यमते.
- जिस्की क्षेत्रद्वास सद्दात कराते.
- ताविक आर्थि पद्धताति विचार विकक्ति परति.
- संगोपन्यत्या बामुळे संगोपनात्ता दिशा मिळते.
- अस्टियं हो माष्ट्र शब्दांमध्ये असावला ह्यात लांबलचक नलाती.
  - हिम्मित्रमध्ये महत्र/महत्त्रम् अवस्थकाराः
- शिक्षण प्रक्रिया महिमान करने.
- स्ट्राज्ञाकर पदत पहुन आगर्थे.
- अमेर जानादी पर.
- नवनकीय संशंखी उपपुक्तक ठाविषणाताठी.
  - संस्थापन प्रमुक्ति बाह
- प्रभावी प्रशासनामादी.
- पेख, इम व पेश्यांची क्षत.

संशोधनाच्या पद्धती :

संशोपनाचे पद्धतीतुमार जर शामिनाण केले का ऐविहासिक पद्धती वर्णनात्मक घटनांचा, चर्णगात्मक पद्धतीत वर्तवानचा हर प्रायोगिक पद्धतीत भविष्याचा थेध पद्रती, प्राथोगिक पद्धती अशी विभागनी होते. ऐतिहासिक पद्धतित भूतफालीन

१. ऐतिहासिकः मंत्रोधनः -

"भूत्रकालीन पटनांचे वर्जन आणि पृथ्य:करण करण्याचनता शासीय पद्मान्ति

असा पद्धातीचा उत्तरानंत्र केलमाने क्षित्रकाराणी कथान्त्रे अभिकाय होते कथा पद्धतिरूक gridhen sewalt infrastitives similarer (614,... श्रीव्याधिक संशोधन पद्धाी पहणाति.

नुदा. प्राचीन पारतीय निरक्षण पद्धतित जिल्लाम-पिताली गोर्चप.

- माएवेचे स्वरूप चल स्वृत स्मापे. ज्यायमध्ये दशमा/महत्यमूर्ण याथी :
- जुन्धकिक जीतांचा आधिक पाल फराया.
  - पटखंच्या संपित्र भरारयांचा विश्वार.
    - पाटनांना योग्यतेडमाणे महत्त्व.

- क्रांबात समस्यांथी पार्शभूमी समज्जो.
  - भूत्रमञ्जीन घटमांचे ग्रान.
- क्षेत्रशिक सुधारणा
- क्षिक्षण्याच्या शास्त्रीय अध्यामाला पूरक.
- फूब्यतसीन सामाजिक संस्थेती चदल्ली कार्ये समजवात.
- वर्तगान ग्रेस्ट्रिफ्ड समस्त्र्यांची उत्त्यती य बाढ यांची माहिती फिक्की.
  - विद्योगिषकी आदर व थोर गुर क्षिणची अद्धा जिल्लीग होते.
- संस्कृतीयो वेतिष्ये समाजरचन, मिष्ठण फ्द्रती चांच्यातील चदलामुळे समाजाना होगाऱ्या परिणामांची माहिती मिळाडे-

- समस्येयी नियड.
- व्यक्तिमें संकतन (प्राथमिक थ दुव्यम साम्ये)
- संक्रारेश माहिती चिकित्सा (आंतरिक व बाह्य विश्वांता)
  - माहितीचे विम्हेगम व अन्तिमिहेचन.
- अहबाल लेखन.

- प्रकाशीन पटनांचा पागोवा धेमे.
- व्होमान फुलबटलीन स्थितीचा अभ्यास.
- प्राथमिक श्रोताना पहल्य.
- satisfies a any flusion.
- गुष्टबाद्वारे वस्तुनिष्ठ मंत्रोपन.

मध्ये विकासमाहितः : स्वस्त्, क्वायी च बदलते वृध्दिएतः । १५५७

शिक्षमित्र पहला :

भूतफालीन क्षेत्रसिक प्रशासनाम्बा केव.

Stating mark 119.

शिक्षक - प्रक्षिताचन व्यक्ति

प्राचीत श्रेशमिक पद्मीया अभ्याप्ति

पविष्यातील श्रीशामिक प्रक्रीरेस माध्यिन.

वर्णनात्र्यक संशोधन पद्धती :

वर्णनात्त्रकः संज्ञोधन पट्टली कांमान काळाणी संबंधित असून त्याचा प्रदेश भिषिय श्रेमतील सर्वेचन स्थिती विधित काणे हा अससे. त्वानध्ये पुदील प्रकारांचा समानित भारत

4. 祖衛田 和衛

निम्द्रीच्या साम्रीय पद्धी वापस्त केलेले डीव्सिम्ब समस्येची संशोधन म्हण्ये सर्वे "प्रक्ष विषयारण्याचा काळाजीपूर्वीक आयोजनेत्त्वा पद्धती आणि नमुना 100 100

''बतंगान स्थिती जानून ग्रेण्याहाठी उपकीरी पहणाऱ्या संशोधन पद्धतिला सर्वेशन पहली असे महणजात."

उस् :- कनित्र बहानिश्वाहन्तीन विद्यायक्ष्या अम्पात विषयक आवसीनिवसीचा

वर्तमान स्थितीया शीय पेपे.

योग्य बद्धासादी मार्गदर्शन करणे.

समसंख्या उपलीमाठी लागमारी परिस्थिती समसूत पेले.

शालेष उपक्रमाच्या नियोजनाम महत्र करणे.

विकासारमा दुर्लिका क्षेत्रांची पाहिक्षी पिळवले.

वनसंख्या जास्त अस्त्रे

ष्टमी केळात जास्त माहिती संकशित करता पेते.

प्रियंक खेदाल्यक.

व्यक्तीच्या गुषांभ्रतेका गटाच्या सगस्तीचा जामर.

मित्रीय निज्ञास पापा.

सम्बारपक व गुणानक क्षेत्र असति.

स्थानिक समस्या निराधरण

वर्तमात्र माहिली संबद्धनम् महत्त्व. ч. тупод актични испел.

te, unten undell.

११. समस्त्रेचे स्थलम निश्चित व हेत्, सब्द अस्त्रो.

१३, प्राप्तिषक कार्य महमून उत्योगी.

T TEN

क्रांगन स्थितीची माशित मिडले.

क्सी बेळात व प्रमात्र क्ष्मत्र माहिती.

समस्येषे जीव्रनिमाकाण.

शासेष घटकांचा पाठमुशमा.

शिद्यार्थ्याची गुणात्मक य संस्थारमक माहिती.

मुत्तम्त संगोपनमाठी हरू मालि.

क्रीबान काळात उपकुष्ट असा भूतकाळाचा अभ्यास च भूतियक्ष्ताळाचा

FE

समस्या च अस्ति

माहितीचे संकल्प

THE PERSON

गंबतिय माहितीचे किलेक्न च अधीतिर्वेचन

mariet folfet

अक्ष्माल संख्य

४. तुस्तनात्यक फार्यकारमा पद्धी :

"युतनासम्ह कार्यम्तरण पद्धश्रेषाच्ये घटना आणि घटना पङ्गिमारे घटन बांचा गडाईकारण संबंध जोपण्याचा प्रयस्त केला जाती."

The falls

सम्बन्धा निवड व सम्बन्धा क्षाप्र

क्रांमान विक्तीचे निधित्रण व भापन

असरोहण्या किया कारोहचा घटकोची गेर्

EE

E

अहमान संख्य

Abdella tare:

- STATES THE BEST
- The broke from spirit great
  - れた 名詞が
- 智信信息
- 计13年为14年

अन्यत्र होते, तो सम्बन्धित पटक (मानी (ग्रा.)सन्बन्धित संस्था (मन्ति) ेर्डिन्स सम्पर्धित प्राप्तिक प्राप्तिक वर्षे स्टानेस्क असा अन्यान स्काने व्यक्ते

जिस्स स्माप्त अन्य एकट क्यांजिक स्तुकांच्या संपूर्व जीवन्त्रमाथे स्त्रीति | 一世代 | 日日

一年 大学

- 1
- समान क्षत्रीय निवत्र व समान प्रितित
  - - mentions extends the
      - STREET, STREET
- गर्माती संबद्धात व क्षीकान्य प्रतिवत
- 智能於 學院的出
- 2000

व्यंत्राच्या कानी अन्यानाची चेतित्र्येः ELECTIVE STATE

- चूर्न व क्रेका नाहितीका अध्यापित
  - 製物 医球形
- **東京日本市 田田市**
- 福村中 を変に
- साम्रोत प्रकृति विकास व अधिकार
  - अनुपद्धान्त्र कार्न अंतर्भुत तत्त्व

八国日前日本

- माग्रस्कानिका अव्यक्त आक्ष्मी दोपन्धारही
  - देखानक व ब्यामाध्यक मान्द्रमधारी

- Special to be seen a seem of the seems STREET STREET, MARRIED STREET,
  - The state and regarders.
- harm entire age to the solve are active to the top top the solve. . स्टब्स्स्ट क्ट्रान्स्ट :

- September 1974 Sept. Sept. Sept. Bert Berting. Mintel, Mingel I, the rate spirit statut should statut. HEUTER STATES BY

SECRETARY STATE OF THE SECRETARY STATES AND SECRETARY SE STREET, SWINS WAY

- mentalence solven to you with the contrate spirotis also a paint and yearly servera year first
- बस प्रसंत्रेती सहस्रेति । त्योदी बस विक्रिये सम्पत् 智見
- सहस्रोध अस्तरका करण्यकाचे यह सहस्रोध पुरस्ते दुर्गका 背腦
- RESIDENCE PARTY AND PARTY AND ADDRESS OF THE PARTY ADDRESS OF THE PARTY AND ADDRESS OF THE PARTY THE STATE OF THE S

"महं स्पृष्टी मिटिन क्षत्र एक स्पूर्णिय उन्हेंप्स होता बहुत अ. प्राचीतक पद्धा (अक्ट.जी सुध्य प्राच

'फार्डकरान संबंध इत्रीक्शन्य मृद्धाब्दंचे क्रीक्षो प्रतेशन कान्याचे पहुन्धानकीरता केलेसा उद्देश स्टब्से प्रदेशील पहुनी होते."

एकनेव संगोधन पहाडी प्रमाने प्रमानिक पहाडी होया."

- **新四 计 注意 实现对**
  - स्वाधीत प्रश्लेकी इत्याद्यमी
    - याद्वीत्रक्रम

स्त्रात्रे (इटलस्ट्रील : स्थान, स्त्रात्ते व स्ट्रान) एटोस्ट । २६१

- Distant.
- एक पटन स्वापार आधारित
  - निविधानाची पुनवानुती
- विधिय निवंत्रत तंत्राचा अगलेब

- HIRST BANK
- sinks entireral section
- मीरिक्टनवर्षनी मिथिती
- affering falled
- はのは世代
- Graphian Control
- कलाचे मामर
- THE PROPERTY OF PERSONS
- Total Control
- PER HOUSE OF

प्राथमिक अभिकाल

प्रावेशिक अभिकारम महमाने परिकरणना रामाज्यामाठी संबोधन केलीला

असरकार होप.

- प्राचितिक अभिकल्पाचे विभागमः
- १. कार्याच्या अभिकटन
- अ) एक व्याही /एक गट अभिकत्य व) सम्बुत्य गट अभिकत्य
- क अधिक गट अभिमान्य
- र. पटनातम् अभिमन्त

उद्यु. क्षेत्रजी अध्यापस्यतः व्याकरण - अनुवाद् प्रगाली य संभाषणात्पक पद्यती वांच्या प्रीपामांची कुलना करणे.

पासाडी संजोपकाला संजीपनाच्या पिलिय पद्धती य संजोधन महमने काय पाहित अस्था प्रकारे संशोधन य संगोधनाच्या विविध पद्धतीया बाग्र प्रसासन व्यवस्था, विद्यारव्यन्त्या समस्या असे अनेक समस्यांचे संजीपन परातांना संजोपनाला अनुसमन्त फोमाती पद्धत वाषणमी वाजी याहिती अगाले गरदेचे आहे संस्रोधकाशादी उनकीनी ठरत आहे. जिल्लामा दर्जा, तक्षेत्र समाजापी सुपारणा, 部 地田 田田

स्तर । प्रहांत्र पश्चिमेत्राम

बाजी जिल्लासमितिया : एकाप, ब्याप्ती य ब्युली परिजेश्य । १६.४

- क्रम्बस्ट, गुरीए च अलीमी, विशेष (१९९३) : समझिक होतीपन पद्यी, थी. वाईशाय प्रमध्यान, पागहिः
- Kothari C.R. (2006) : Research Methodology (Second Edition), New Age International Publication New Delbi.
- कुंगोज्यस्त स.जि. (१९८९), संसीपत पद्धते व कंग्रुक्तानम, फाफे प्रकारन,
  - पंदीत घ.मी. रीवरियक कृती संतीपन : प्रथमानृति (पुरित्त १९६५), नृत्य प्रवासनि, THE REAL PROPERTY.
- उत्तस्ती : जा.ज.(संपादक) डीव्हींगम कृती लंतीपत पुने, पहांगष्ट्र गान्य पाठवर्गुनतक अमाराचे प्रदीप (१४००) ; संसीपन पद्धती य त्रते ; विध्या प्रकास, चाराप्त.
  - GANN HESS.
- मुद्रे छ.श. अलि उसके : बि.सु. (१९८७) क्षेत्रनिष्क क्षेत्रीयन्त्रजी मुख्याचे नगरह : ugung Stanfels ste Saffield signa.
- मुद्रे च.स. अलि उन्हें : वि.तु. नैव्हिन्ड संतीयन्त्रवी मुख्यते : (१९८८) महिप्रह bushta yiu fiffish sigar

प्राचार्य डॉ. संजव शिंदे प्र. ए. एव. एड., चीर्च डी.(विकासाक) चोर्मीतक्षक, प्य. ए., चीर्च डी.(मराजी) डी.एस.एम. सीर्पीसीटी. एम.ए.(स्टोबन), एम.ए.(बीम) प्राचार्य, जिजामाता शिक्षणशास महानियालय, नंदुरशर

- अध्यापन अनुमव : २५ वर्ष.
- प्रकाशित ग्रंथ : ७.
- ४५ शोधनिबंध, राष्ट्रीय व आंतरराष्ट्रीय स्तरावर प्रसिद्ध
- ५० सञ्चलतीय, राष्ट्रीय व आंतरराष्ट्रीय चर्चासत्र कार्यशाळेत सहभाग. पीचे ही. मार्गदर्शक : कमीपत्री रहिणाबाई चीपरी उत्तर महाराष्ट्र विवासीठ, जळगाव.
- पीच.डी. मार्गदर्शक : जे.जे.डी.पु. विवापीठ, राजस्यान.
- मार्गदर्शक म सम्बन्धः यश्चावंतराय चन्हाग महाराष्ट्र मुक्त विद्यावीठ, नाशिक.
- वित्रीय मुख्कार : उत्कृष्ट शोधनिबंध पुरस्कार रीप्यमहोत्सवी चर्चासत्र वर्ष २००५.
- राष्ट्रीय पुरस्कार : 'प्राइड ऑफ नेशन' हैदराबाद मे २००६
- राज्यस्तरीय : आदर्श शिक्षक पुरस्कार, नाजिक २००५.
- अभ्यास महत्व सदस्य : शिक्षणशास विधाशास्त्र क.च.ची. उत्तर महाराष्ट्र विधापीठ, कळवाच.
- केंद्रज्ञमुख व मार्गदर्शक : एम.ए. एज्युकेशन : यशयंतराय चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठ, नाशिक,
- कोगरिक्षक : सेंट मदा टेरेसा योग विद्याधाम, नंदुरवार.

www.prashantpublications.com prashantpublication.jal@gmail.com